

“Terra Lliure és una iconografia, una **marca**”

El polític

Ricard Vilaregut

(les Masies de Roda,
Osona, 1972)

ha publicat

en Edicions Columna

‘Terra Lliure.

La temptació armada
a Catalunya’,

un llibre escrit des de
fora del moviment, amb
un punt de vista asèptic
i lliure de pressions.

Per a l'autor,

Terra Lliure és la prova
de la inviabilitat d'un
projecte de violència
política a Catalunya.

La temptació armada a Catalunya desglossa el mimetisme del projecte independentista català respecte al basc, i confirma que l'independentisme català pateix “basquitis”. En què consisteix?

—És evident que hi ha un plantejament d'alliberament nacional clàssic que és comú, però, entre cometes, el triomf de l'esquerra abertzale és un referent i un mirall per a l'independentisme català, que des del PSAN-Provisional ja s'hi va emmirallar. Per això la “basquitis”, la fascinació per la retòrica, l'escenografia i els mètodes i actituds de l'esquerra abertzale, que hi ha en certs sectors alternatius i independentistes a Catalunya.

—Terra Lliure tenia estructures idèntiques, mètodes d'entrenament i fins i tot alguna pistola d'ETA. Però, per què els seus membres sempre van negar aquest emmirallament?

—Argumenten que només imitaven el plantejament d'alliberament nacional clàssic, però també hi ha un cert complex d'inferioritat i d'enveja.

A més, consideraven que aquesta “basquitis” és dolenta, perquè provoca que els independentistes catalans estiguin més per la lluita del poble basc que no pas per la pròpia, i això també una qüestió d'estratègia. D'altra banda, encara que portes enfora es parli de solidaritat entre independentistes bascos i catalans, el fet és que hi ha hagut molt males relacions, i molts independentistes catalans estan empenyats amb els bascos, sobretot per-

què ETA va actuar a Catalunya sempre que va voler i passant de l'independentisme català.

—Tot i tenir un model, el projecte de violència política no va quallar a Catalunya.

—La realitat social, nacional i històrica de Catalunya i Euskadi eren molt diferents. ETA va néixer el 1959, va protagonitzar la lluita antifrancista i va arribar a la transició amb un capital polític molt important, que li va permetre articular un moviment d'alliberament nacional. D'altra banda, als anys setanta l'estat espanyol va sotmetre Euskadi a una repressió duríssima, i avui encara hi ha un sector que percep opressió nacional i social.

A Catalunya aquesta percepció d'opressió no hi és. Per tant, és més difícil que es pugui justificar una resposta violenta. Finalment, quan el moviment ja està consolidat, calen espais de socialització, com les *herriko tavernes*, i a Catalunya tampoc n'hi va haver.

—Terra Lliure (TLL) fou un efecte necessari dels pactes de la transició i del no-reconeixement de Catalunya ni dels Països Catalans com a entitat nacional?

—Terra Lliure és fruit d'una frustració social relativa. Es van generar moltes esperances en el procés de transició, que després no es van complir.

Un nombre important de persones va quedar-ne totalment decebudes, i això va servir d'excusa o justificació a un sector més radical per muntar un

moviment d'alliberament nacional violent.

—L'independentisme va tenir molta capacitat de mobilització al carrer als anys vuitanta. Al marge de TLL, quins altres factors expliquen aquesta acollida de l'independentisme a la societat catalana?

—El factor Terra Lliure és important, però des del punt de vista polític l'explicació més sòlida va per un altre camí. El 1980 CiU guanya les eleccions i ERC li dona suport, i el 1984 li'n torna a donar. Durant vuit anys l'espai d'esquerra i independentista extraparlamentari està buit, i tampoc no hi ha referents electorals.

—Carod i Colom s'adonen d'aquest buit i l'aprofiten.

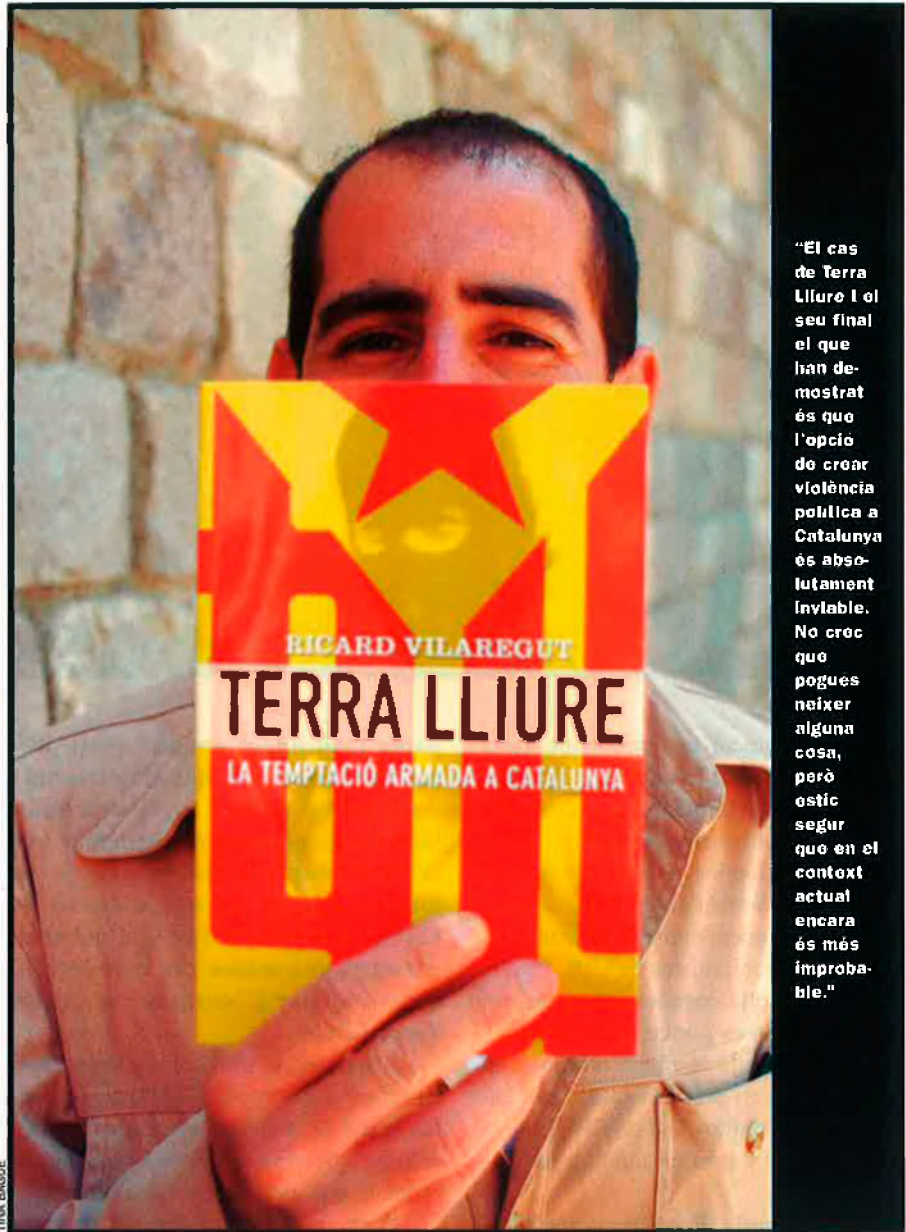
—Sí, però no és fins el 1989 que ERC es declara independentista. Colom i Carod fan la crida nacional a ERC, que vol dir: tornem a l'independentisme perquè tenim un capital sociològic molt important. En aquest sentit, moviments com la Crida a la Solidaritat en Defensa de la Llengua, la Nació i la Cultura Catalanes o el Moviment de Defensa de la Terra (MDT) tenen molt a veure amb la mobilització d'aquest espai de l'esquerra independentista.

—Alguns exmilitants de TLL defensen que si no hi hagués hagut un moviment radical i violent, avui l'independentisme no estaria consolidat.

—Els argumenten que si s'ha pogut mantenir i augmentar la paraula independència ha estat gràcies al fet que ells la van posar en circulació amb la seva acció. És cert en part, però hi ha molts factors més, com el treball de la Crida, l'existència d'Òmnium Cultural o el fet que hi hagués una Generalitat restaurada. Sense menystenir el seu paper, TLL no va ser imprescindible.

—El fet que ERC hagi passat a ser un partit convencional i de govern podria deixar espai a la possibilitat que es refés l'independentisme violent?

—El cas de Terra Lliure i el seu final el que han demostrat precisament és que l'opció de crear violència política a Catalunya és absolutament inviable. No descarto que pogués néixer alguna

"El cas de Terra Lliure i el seu final el que han demostrat és que l'opció de crear violència política a Catalunya és absolutament inviable. No crec que pogués néixer alguna cosa, però estic segur que en el context actual encara és més improbable."

TINA BAGUÉ

cosa, però estic segur que no podria evolucionar, i en el context actual encara és més improbable.

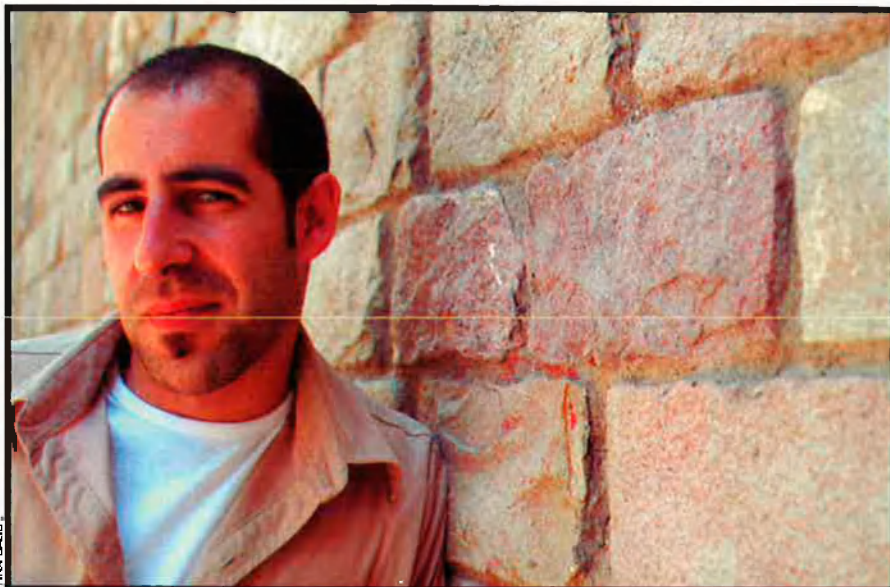
—Però, per què aquesta persistència en les pintades de la marca Terra Lliure? Encara hi ha qui s'encarrega de penjar pàgines d'homenatge a TLL a Internet.

—Tot plegat prové de la nostàlgia d'un projecte que no va funcionar. Evidentment que encara hi ha gent que no es rendeix i que creu que és possible la lluita armada, però hi ha un consens molt generalitzat a tot l'independentisme més a l'esquerra d'ERC que l'opció armada i el llenguatge que es va utilitzar als anys vui-

tanta ara està fora de lloc. L'únic que ha sobreviscut de Terra Lliure és la iconografia, la marca.

—No en queda res, del substrat polític de l'època de Terra Lliure i l'MDT?

—Hi ha una herència, el PSAN encara existeix, per exemple. D'altra banda, les CUP —candidatures d'unitat popular—, polítològicament són una nova redefinició del llenguatge i la teoria que va venir dels anys vuitanta. Són les hereves de l'independentisme d'aleshores, de mica en mica es van adaptant missatges i iconografia d'aquell temps, però sense el component violent.

TINA BAGUE

"Hi ha una història amagada, sobretot referent al finançament d'empreses, però que encara no es pot demostrar ni contrastar."

—En la primera entrevista que Terra Lliure (*Presència*, 23 de febrer de 1986) va concedir oficialment a la premsa, un portaveu va afirmar que alguns sectors de CiU els havien volgut ajudar. Va existir efectivament algun fil de contacte entre l'independentisme violent i els sectors més sobiranistes de CDC?

—Hi ha molts rumors sobre aquest tema, però no es poden demostrar.

—Però arran de la ràtzia olímpica, el 1992, alguns ex-presos van dir que havia estat Convergència, i no ERC, qui va negociar amb l'estat un indult sense delació.

—La diputada Rosa Bruguera i el senador Francesc Ferrer van tenir un

paper molt important en aquest procés, però va ser una qüestió personal i no de partit. Va ser a través dels familiars dels presos que van demanar que la Generalitat els ajudés, però jo no tinc constància de cap contacte de CiU com a partit, sinó que aquestes persones van actuar des del Govern, que va ajudar a solucionar el cas de Terra Lliure.

—Justament, el títol del seu llibre, *Terra Lliure. La temptació armada a Catalunya*, ha ferit alguns exmilitants. Consideren que aquesta síntesi menysté el projecte que aleshores van defensar.

—Però és que des del punt de vista politològic, TLL no va passar de ser

una temptació armada! Tot moviment armat d'alliberament nacional consta de tres fases. La primera és propaganda i agitació armada, on el grup es presenta i demana suports. La segona fase combina l'acció armada i l'acció política, és el cas d'ETA i l'IRA, que tenen un moviment consolidat polític. I la fase final, que seria el cas d'Algèria, és l'acció directa contra l'estat enemic. Queda el dubte de saber què hauria passat si TLL hagués passat a una segona fase, però tot plegat s'ha d'entendre com l'última temptació armada de l'independentisme més radical a Catalunya durant el segle XX. Una petita i precària organització armada d'alliberament nacional hereva de tots els projectes insurreccionals catalans, que marca el final de la violència a Catalunya.

—Li queda algun dubte important sobre TLL?

—Jo he reflectit la història gran de Terra Lliure. La història petita, tot allò que sé però que no es pot explicar encara, també és molt interessant.

—La societat catalana no és prou madura per assumir aquest episodi?

—Sí, però hi ha històries personals que, o no es poden contrastar, o formen part d'un pacte de silenci entre l'entrevistat i jo. Ara bé, també hi ha una història bruta amagada, sobretot referent al finançament d'empreses, però que encara no es pot demostrar ni contrastar. Potser algun dia ho sabrem del cert.

Gemma Aguilera

a la platja o a la muntanya
és TEMPS de vacances!

ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS ELTEMPS

Si ets subscriptor, i te'n vas de vacances a l'estiu, i vols rebre **ELTEMPS** totes les setmanes. Telefona'ns al 902 131 025 i comunica'ns l'adreça on vols rebre la revista aquest estiu.